Pismo Święte — kanon, natchnienie i odpowiedzialne czytanie

Biblia, modlitwa i wzrastanie w wierze • 2 Tm 3:14–17; Łk 24:27

Myśl przewodnia

Autorytet Pisma bada się odpowiedzialnie, z uwzględnieniem historii kanonu, gatunku i kontekstu.

Opowieść i opracowanie dla uczestnika

Określenie „Biblia” obejmuje zbiór pism o zróżnicowanej historii: opowiadania, prawa, poezję, literaturę mądrościową, proroctwa, Ewangelie, listy i apokaliptykę. Wiele ksiąg kształtowało się w długim procesie przekazywania, kopiowania i redagowania. Wykład o Biblii powinien uwzględniać zarówno jej religijny autorytet, jak i historię jej tekstu.

Kanon oznacza zbiór pism uznawanych przez daną wspólnotę za normatywne. Chrześcijańskie tradycje nie są całkowicie zgodne co do zestawu ksiąg Starego Testamentu. Zwyczajowa liczba 66 ksiąg odnosi się do kanonu protestanckiego; inne tradycje stosują inne wykazy. W dyskusji rozróżnij historię zbioru od teologicznego pytania o jego autorytet.

W 2 Tm 3:14–17 Paweł mówi do Tymoteusza o Pismach poznanych od dzieciństwa, które uczą mądrości prowadzącej do zbawienia przez wiarę w Chrystusa. Określenie „natchnione przez Boga” (gr. theopneustos) pojawia się w wypowiedzi o ich pożytku dla nauczania i kształtowania życia. Ten fragment sam nie przedstawia kompletnej listy ksiąg późniejszego Nowego Testamentu.

Łk 24:27 przedstawia Jezusa wyjaśniającego Pisma od Mojżesza i Proroków. Łk 1:1–4 pozwala także zobaczyć, że autor Ewangelii opisuje swój sposób korzystania ze świadectw i porządkowania materiału. Refleksja nad objawieniem i natchnieniem może współistnieć z pytaniami o źródła, gatunki i kontekst historyczny.

W 2 Tm 3:14–17 wyrażenie „święte Pisma” należy rozpatrywać w kontekście biografii Tymoteusza i historii powstawania kanonu. Nie jest ono gotowym wykazem 27 ksiąg Nowego Testamentu. Różnice tradycji kanonicznych dotyczą zwłaszcza Starego Testamentu. Refleksja o natchnieniu powinna uwzględniać zarazem pracę autorów i złożoną historię przekazu tekstu, a nie zastępować badań historycznych gotową formułą.

Odpowiedzialne czytanie unika dwóch uproszczeń: traktowania pojedynczego wersetu jak samodzielnej odpowiedzi na każde współczesne pytanie oraz uznawania wszelkiej interpretacji za równie dobrze uzasadnioną. Różnicuj obserwację, wniosek, tradycję i niepewność. Proś o argumenty, a nie o deklaracje lojalności.

Cele lekcji

• Wyjaśnia znaczenie pojęć: kanon, natchnienie, gatunek literacki.

• Porównuje świadectwa 2 Tm 3:14–17 i Łk 1:1–4 bez mieszania ich celów.

• Przygotowuje argument uwzględniający różnice tradycji kanonicznych.

• Wskazuje w tekście odpowiedź na pytanie: Jak oddzielić tezę o natchnieniu od historycznej kwestii ustalania kanonu?

Przebieg zajęć

Rozpoczęcie i pytanie — 7 min

Postaw problem interpretacyjny: Czy 2 Tm 3:16 ustala samodzielnie liczbę ksiąg Nowego Testamentu? Poproś o wstępne hipotezy i przypomnij, że argument potrzebuje tekstu, kontekstu i sprawdzalnego uzasadnienia.

Lektura i kontekst — 16 min

Przeczytajcie 2 Tm 3:14–17; Łk 24:27 i dodatkowo Hbr 1:1–2; J 5:39; Łk 1:1–4. Wskażcie autora, adresatów, gatunek i temat wypowiedzi. Paweł przypomina Tymoteuszowi o poznanych od dzieciństwa świętych Pismach i wskazuje ich rolę w nauczaniu. Łukasz pokazuje Jezusa objaśniającego Pisma w świetle swojej misji. Zapiszcie co najmniej dwie obserwacje dosłownego tekstu.

Rozumienie i rozmowa — 13 min

Porównajcie to, co autor stwierdza, z odczytaniem teologicznym i zastosowaniem do życia. Teza do rozważenia: Autorytet Pisma bada się odpowiedzialnie, z uwzględnieniem historii kanonu, gatunku i kontekstu. Zaznaczcie granicę wnioskowania.

Ćwiczenie główne — 18 min

Sporządź mapę twierdzeń: „co mówi 2 Tm 3", „co wiemy o historii kanonu", „co jest teologicznym wnioskiem". Wybierz jeden wniosek i opisz jego uzasadnienie oraz ograniczenia. Zapewnij alternatywę dla ucznia, który woli nie uczestniczyć w wypowiedzi na forum.

Wniosek i przejście do domu — 6 min

Zapytaj: Czy 2 Tm 3:16 ustala samodzielnie liczbę ksiąg Nowego Testamentu? Po odpowiedziach podsumuj myśl: Autorytet Pisma bada się odpowiedzialnie, z uwzględnieniem historii kanonu, gatunku i kontekstu. Przekaż rodzinie zadanie: Porozmawiajcie o różnicy między zaufaniem do Pisma a sprawdzaniem tego, jak dany werset jest interpretowany.

Ćwiczenie uzupełniające

Zbuduj trzy osie: powstawanie tekstów, uznawanie kanonu, historia przekładów; przypisz do nich źródła.

Pytania i propozycje odpowiedzi

Czy 2 Tm 3:16 ustala samodzielnie liczbę ksiąg Nowego Testamentu?

Nie. Mówi o Pismach oraz ich natchnieniu i użyteczności, lecz nie zawiera katalogu późniejszego kanonu.

Co odróżnia pytanie o kanon od pytania o znaczenie wersetu?

Poproś o wskazanie odpowiedniego zdania lub wydarzenia w 2 Tm 3:14–17; Łk 24:27. Jeśli tekst nie rozstrzyga szczegółu, powiedz to wyraźnie.

Dlaczego badanie historii tekstu nie musi wykluczać wiary?

Szukaj argumentu w badanym fragmencie oraz zastosowania odpowiedniego do wieku; nie wymuszaj osobistych zwierzeń.

Jak oddzielić tezę o natchnieniu od historycznej kwestii ustalania kanonu?

Pierwsza odnosi się do rozumienia autorytetu Pism, druga do procesu rozpoznawania i zbioru ksiąg.

Pomoce dydaktyczne

- Biblia w wybranym przekładzie; dostęp do kontekstu badanego fragmentu
- wydruk karty pracy SM-G5-A-31
- kartki i przybory do pisania, kolorowania lub rysowania
- porównywane fragmenty Biblii oraz tablica do wspólnych notatek

Wskazówki biblijne i wychowawcze

• 2 Tm 3:14–17 dotyczy Pism znanych Tymoteuszowi od dzieciństwa. Dzisiejszy kanon i przekłady to odrębny temat historii recepcji. | Uzupełnienie IV: W 2 Tm 3:14–17 mowa o Pismach znanych Tymoteuszowi od dzieciństwa, przede wszystkim o pismach Izraela; fragment nie jest gotową listą ksiąg Nowego Testamentu. Wspólnoty chrześcijańskie różnią się w zakresie kanonu Starego Testamentu. Dzieci powinny uczyć się pytać, co naprawdę mówi dany tekst, bez przymusu przyjmowania interpretacji.

• Oddziel obserwacje zawarte w tekście od wniosków i odniesień współczesnych; pozostaw czas na pytania, także bez odpowiedzi.

• Udział w rozmowie i modlitwie jest dobrowolny. Dziecko może pytać, milczeć i zgłaszać wątpliwości.

• W 2 Tm 3:14–17 adresatem jest Tymoteusz, a „święte Pisma”, poznane przez niego wcześniej, oznaczają przede wszystkim pisma Izraela. Nie zakładaj, że list sam podaje późniejszy spis wszystkich ksiąg Nowego Testamentu.

• Łk 24:27 opisuje, jak Jezus wyjaśnia uczniom znaczenie świadectw Mojżesza i Proroków. Jest to tekst o interpretowaniu Biblii w związku z Jezusem, nie o technicznej liczbie ksiąg kanonu.

• Biblia jest zbiorem różnych pism: opowiadań historycznych, praw, poezji, ksiąg prorockich, Ewangelii i listów. Różny gatunek wymaga odpowiedniego sposobu lektury.

• W chrześcijaństwie istnieją różnice dotyczące zestawu ksiąg Starego Testamentu. W tradycji protestanckiej zwykle przyjmuje się 66 ksiąg, a w katolickiej 73. Wyjaśnij, której tradycji dotyczy omawiany układ, i nie przedstawiaj jednej liczby jako bezspornego faktu dla wszystkich.

• Szanuj prawo ucznia do odmowy odpowiedzi, zadawania trudnych pytań i wyrażania wątpliwości bez ośmieszania.

• 2 Tm 3:14–17 dotyczy Pism znanych Tymoteuszowi od dzieciństwa. Dzisiejszy kanon i przekłady to odrębny temat historii recepcji.

• Uwagi do interpretacji i bezpieczeństwa: W 2 Tm 3:14–17 mowa o Pismach znanych Tymoteuszowi od dzieciństwa, przede wszystkim o pismach Izraela; fragment nie jest gotową listą ksiąg Nowego Testamentu. Wspólnoty chrześcijańskie różnią się w zakresie kanonu Starego Testamentu. Dzieci powinny uczyć się pytać, co naprawdę mówi dany tekst, bez przymusu przyjmowania interpretacji.

Kontynuacja w domu

Przedyskutujcie, jak wyjaśnić różnice liczby ksiąg bez kwestionowania godności innych wyznań.